

Nationaal Rapporteur Mensenhandel
en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Nationaal Rapporteur
Mensenhandel en
Seksueel Geweld
tegen Kinderen

seksueel men
geweld sen
tegen han
kinderen de

Mensenhandel: wat is het en hoe vaak komt het voor?

Mensenhandel draait om het uitbuiten van een ander. Er zijn verschillende vormen van uitbuiting. Bijvoorbeeld onder dwang seks hebben, te werken tegen geen of weinig salaris en onder mensonterende omstandigheden, strafbare feiten moeten plegen of een orgaan af te moeten staan. Verschillende vormen van dwang zijn bijvoorbeeld het plegen van geweld, iemand chanteren, of het misbruiken van de kwetsbaarheid of afhankelijkheid van het slachtoffer.

Er zijn naar schatting jaarlijks:

tussen de **5.000** en **7.500** slachtoffers van mensenhandel in Nederland.

ongeveer **1.300** minderjarige slachtoffers van binnenlandse seksuele uitbuiting in Nederland.

1.400 slachtoffers van arbeidsuitbuiting of criminele uitbuiting in Nederland.

Cijfers daders:

120-130 daders worden jaarlijks gemiddeld veroordeeld voor mensenhandel door de rechter in eerste aanleg. Dit is gemiddeld 70%-75% van de gedagvaarde verdachten

1 jaar en **10 maanden** onvoorwaardelijke gevangenisstraf is de gemiddelde duur bij veroordeling voor mensenhandel.

Inleiding

Iedereen heeft kans om in het dagelijks leven in aanraking te komen met mensenhandel of seksueel geweld tegen kinderen. Zo komt mensenhandel in Nederland voor in vele schrijnende verschijningsvormen. Ook heeft één op drie kinderen in Nederland een fysieke vorm van seksueel geweld meegemaakt.

Slachtoffers van seksueel geweld en mensenhandel zitten vaak in een kwetsbare positie. Ze zijn afhankelijk van anderen of kennen hun eigen rechten niet. Of ze hebben een verstandelijke beperking, een problematische gezins-situatie of een slechte financiële situatie. Kinderen zijn altijd kwetsbaar, simpelweg omdat ze kind zijn.

De psychische, fysieke en emotionele gevolgen voor slachtoffers van seksueel geweld en mensenhandel zijn vaak langdurig en ingrijpend. Het maatschappelijk belang om kwetsbare mensen daartegen te beschermen is groot en urgent. Bovendien verplichten nationale en internationale wetten en verdragen Nederland om seksueel misbruik te voorkomen en te bestrijden en maatregelen te nemen tegen mensenhandel. Het aanstellen van een nationaal rapporteur is één van die maatregelen.

Met onderzoek en advies wil de Nationaal Rapporteur overheden, hulpverleners en andere organisaties zoveel mogelijk in staat stellen om mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen te voorkomen, herkennen en bestrijden.

*Het is vaak moeilijk voor
slachtoffers om te vertellen
wat hen is overkomen.*

Wat vindt de Nationaal Rapporteur een goede aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen?

Slachtoffers vertellen niet gemakkelijk over wat hen is overkomen. Bedreiging, geweld, schaamte of angst kunnen daar oorzaken van zijn. Ook familieleden, hulpverleners of andere mensen in hun omgeving herkennen vaak onvoldoende wat er aan de hand is. Mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen blijven daarom vaak verborgen.

Om slachtoffers effectief te helpen en nieuwe slachtoffers te voorkomen, is inzicht nodig in de kenmerken van mensenhandel en seksueel geweld en hoe vaak het gebeurt. Die inzichten zijn noodzakelijk om een goede aanpak te maken en om te meten of die aanpak echt werkt. Bovendien zijn verschillende partijen betrokken bij het voorkomen, signaleren, stoppen en hulp bieden bij mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen. Deze complexe problematiek vraagt om samenwerking van al die betrokken partijen.

‘Mensenhandel is een bijzonder zwaar delict met een grote, traumatische impact op het slachtoffer. Deze vorm van criminaliteit blijft vaak onopgemerkt zolang er geen gerichte aandacht aan signalen wordt besteed. Helaas kunnen er nog steeds te veel daders hun gang gaan in onze stad. Als burgemeester vind ik het van groot belang dat iedereen die iets kan bijdragen in de strijd tegen mensenhandel zich vol blijft inzetten. Ons doel als gemeente is om kwetsbare groepen te beschermen, om slachtoffers te helpen, om daders en facilitators aan te pakken, en regionaal het net te sluiten.’

Femke Halsema
Burgemeester van Amsterdam

De integrale aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen

‘Als je denkt dat slavernij stopte in 1863, denk dan nog eens goed na. Het probleem is groter dan ooit. Sluit je ogen er niet voor, dat is juist wat mensenhandelaren willen. Het machtigste wapen is daarbij onze stem. De meeste slachtoffers krijgen geen kans om een stap te zetten richting hulp en bescherming. Daarom moeten we eropaf en in contact komen met vermoedelijke slachtoffers: daarin zit het winnen van de strijd tegen mensenhandel.’

Daniëlle van Went

Teammanager Expertisecentrum
Mensenhandel en (jeugd)Prostitutie

‘Hoewel de inspanningen om mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen tegen te gaan alleen maar toenemen, houdt het aantal wetenschappelijke en beleidsstudies niet over. In een systematic review van de aanpak van mensenhandel vonden mijn collega’s en ik er 144, waarvan er in slechts vier aandacht was voor de resultaten. Geen enkel bewijs voor een effectieve aanpak troffen we aan; de uitkomsten waren onbekend. Daarom is het hoog tijd voor een onderzoeksprogramma dat inzicht biedt in resultaten en helpt de aanpak zo nodig bij te sturen.’

Peter van der Laan

Directeur a.i. Nederlands Studiecentrum
Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR)

Casus: jeugdhulpregistratie

De juiste hulp voor jonge slachtoffers van seksueel geweld

De Nationaal Rapporteur ziet het als zijn taak om bij te dragen aan het lerend vermogen van organisaties die betrokken zijn bij de aanpak. Daarvoor zijn gegevens nodig over zowel de aard en omvang als de aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen. Bijvoorbeeld als het gaat om de jeugdhulp aan jonge slachtoffers van seksueel geweld.

Er is weinig landelijke informatie over het gedecentraliseerde jeugdveld. Zo is er geen overzicht van de redenen waarom kinderen hulp ontvangen. Deze informatie is belangrijk: als we niet weten waarom kinderen hulp krijgen, kunnen we niet goed inschatten of de hulp wel aansluit bij wat zij nodig hebben. Naar aanleiding van onderzoek van de Nationaal Rapporteur wordt nu onderzocht welke mogelijkheden er zijn om beter zicht te krijgen op de jeugdhulp die geboden wordt aan kinderen die seksueel geweld hebben meegemaakt.

A photograph of a child's hand resting on a wooden swing seat. The background is a blurred forest with green trees and a ground covered in brown leaves. The text is overlaid on the left side of the image.

*Eén op drie kinderen in
Nederland heeft een fysieke
vorm van seksueel geweld
meegemaakt.*

Wat doet de Nationaal Rapporteur in de aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen?

Onderzoek en advies

De Nationaal Rapporteur onderzoekt de aard en omvang van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen in Nederland. In de jaarlijks verschijnende monitors en de thematische onderzoeken ligt de nadruk op het volgen en verbeteren van de aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen.

Op basis van informatie uit vele verschillende bronnen adviseert de Nationaal Rapporteur de nationale en lokale overheid, andere bestuursorganen, internationale organisaties en hulpverleningsprofessionals over hoe zij mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen kunnen voorkomen en bestrijden.

Samenbrengen

De aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen moet rekening houden met een steeds veranderende werkelijkheid. De Nationaal Rapporteur heeft daarom veel contact met organisaties die werken in de aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen, en ook met de media, de politiek, het bedrijfsleven en kennisinstituten. Door de eigen onderzoeken en deze contacten kan de Nationaal Rapporteur veranderingen in de problematiek en aanpak signaleren en duiden, en daarbij netwerken bij elkaar brengen.

Inzicht geven

Om verantwoordelijke instanties meer inzicht te geven in de problematiek van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen, publiceert de Nationaal Rapporteur regelmatig monitors, onderzoeken, brieven en nieuwsberichten. Ook geeft de Nationaal Rapporteur actief voorlichting door bijvoorbeeld expertbijeenkomsten te organiseren, deel te nemen aan begeleidingscommissies en onderzoek te presenteren.

Inspelen op informatiebehoeftes

Om informatie te leveren over de aard, omvang en de effecten van de aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen, is de Nationaal Rapporteur steeds op zoek naar nieuwe informatie. Hierbij kijkt de Nationaal Rapporteur naar nieuwe databronnen en samenwerkingen die inhoudelijk interessante mogelijkheden met zich meebrengen. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor de Slachtoffermonitor seksueel geweld tegen kinderen 2017-2018. Het CBS heeft inzichtelijk kunnen maken of en op welke manier hulp tot stand kwam na het opleggen van een beschermingsmaatregel bij slachtoffers van seksueel geweld. Het CBS heeft hiervoor informatie opgevraagd bij de Raad voor de Kinderbescherming en dit gekoppeld aan andere beschikbare informatie. Hieruit bleek dat 15 procent na een half jaar nog geen hulp had ontvangen. Zonder deze koppeling van data was deze informatie niet boven tafel gekomen. Verschillende organisaties in de jeugdhulp hebben aangegeven dat de behoefte aan deze informatie groot is.

‘Mensenhandel komt helaas nog steeds op grote schaal en overal ter wereld voor. Voor de handelaren is financieel gewin vaak het belangrijkste motief: jaarlijks wordt op deze manier ongeveer 136 miljard euro verdiend aan dit menselijk lijden. Iedereen draagt verantwoordelijkheid om dit te bestrijden, en Nederland draagt dan ook op verschillende manieren bij op dit terrein. Bovendien wordt de Nederlandse Nationaal Rapporteur door zijn onafhankelijke positie en expertise internationaal gezien als best practice. Door zijn expertise te delen kunnen we nauwere internationale samenwerking tussen overheden realiseren. Door deze en andere (internationale) initiatieven blijven we ons gezamenlijk hard maken voor het tegengaan van deze verschrikkelijke vorm van menselijke uitbuiting.’

Stef Blok

Minister van Buitenlandse Zaken

‘De aanpak van mensenhandel en illegale prostitutie is complex en een zaak van de lange adem. Alles speelt zich af in de schaduw van het normale leven. Je moet zicht krijgen op wat er speelt. Het probleem wordt gelukkig niet langer ontkend. Nu moeten we doorpakken met een integrale aanpak. Ook al zijn gemeenten zelf verantwoordelijk, samenwerking is nodig om het ‘waterbedeffect’ te voorkomen.’

Peter Oskam

Burgemeester van Capelle aan den IJssel

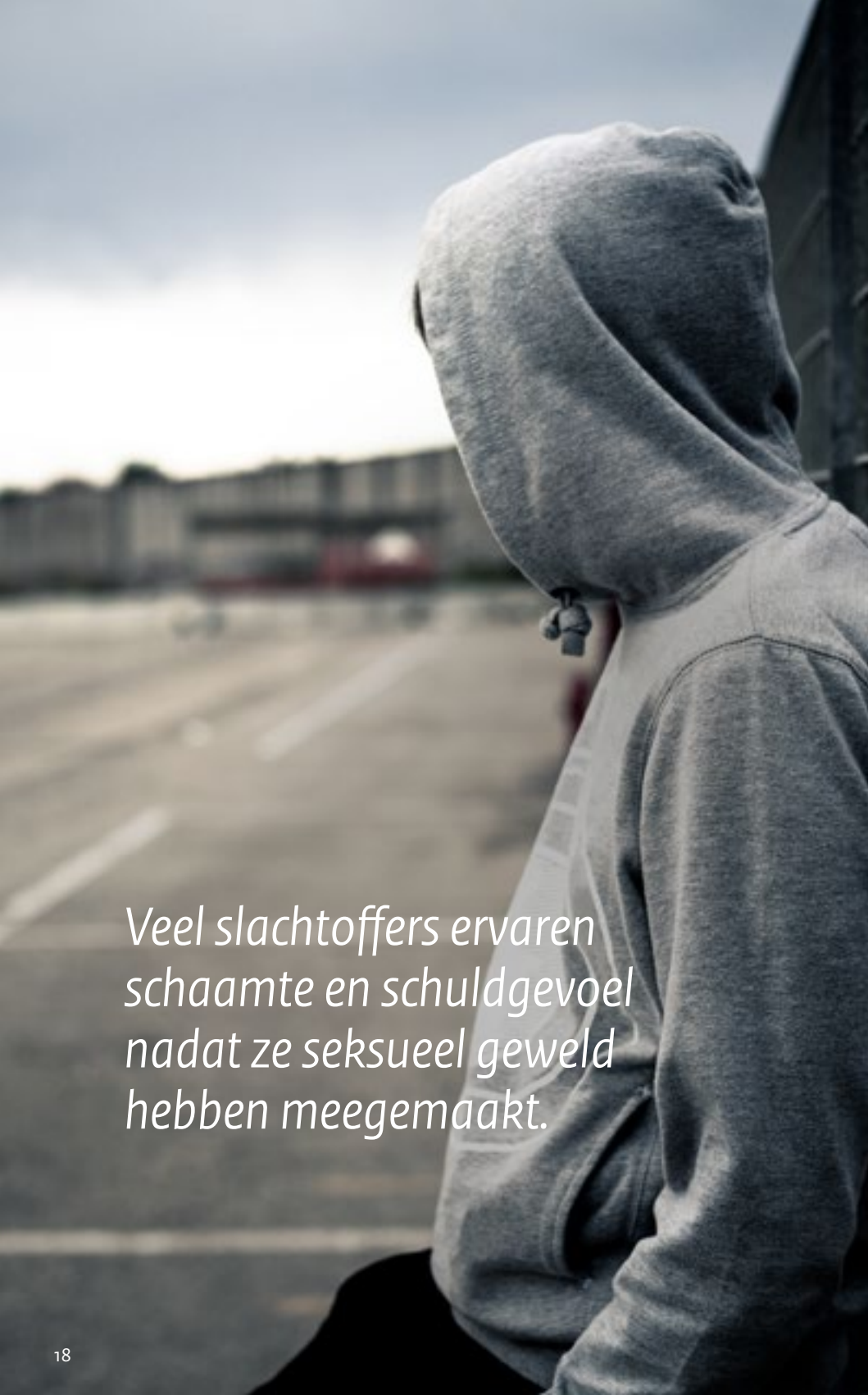
Gemeenten aan zet in aanpak mensenhandel

Gemeenten staan dicht bij hun inwoners en hebben een centrale rol in de aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen. Zo zijn zij belangrijk in de signalering en zijn zij verantwoordelijk voor het bieden van hulp en opvang aan slachtoffers.

De Nationaal Rapporteur onderzocht in 2017 wat gemeenten doen in de aanpak van mensenhandel. Daaruit bleek dat de meeste gemeenten geen specifiek beleid over mensenhandel hadden. Een derde van gemeenten dacht dat mensenhandel in hun gemeente niet voorkwam.

Na dat onderzoek is in het Interbestuurlijk Programma (IBP) afgesproken dat alle gemeenten in 2022 beleid hebben over mensenhandel. Daarnaast hebben gemeenten een belangrijke rol gekregen in het overheidsprogramma 'Samen tegen mensenhandel'. Bovendien is afgesproken dat in alle politieregio's een burgemeester wordt aangewezen als portefeuillehouder om de regionale aanpak van mensenhandel te stimuleren. Ook wordt een regionale mensenhandeltafel ingesteld waar betrokken partners aanschuiven en samenwerken.

Nu de rol van gemeenten in de aanpak van mensenhandel steeds groter wordt, vragen gemeenten de Nationaal Rapporteur regelmatig om advies over hoe zij deze taken en verantwoordelijkheden goed kunnen invullen. Het ontbreekt echter aan gegevens die duidelijk maken wat de problematiek en de verschijningsvormen van mensenhandel op lokaal en regionaal niveau zijn. Zonder dit inzicht is het niet mogelijk om effectief beleid te maken. De Nationaal Rapporteur adviseert daarom over het verkrijgen van regionaal zicht en inzicht en stimuleert een gezamenlijke aanpak van mensenhandel op lokaal en regionaal niveau.

A person wearing a grey hoodie with the hood pulled up, looking away from the camera. The background is a blurred outdoor setting, possibly a parking lot or street, with buildings and a cloudy sky. The lighting is soft, suggesting dusk or dawn.

*Veel slachtoffers ervaren
schaamte en schuldgevoel
nadat ze seksueel geweld
hebben meegemaakt.*

‘Online seksueel kindermisbruik is een gruwelijk maatschappelijk probleem. Vanaf het begin van deze kabinetsperiode ben ik begonnen met een aantal activiteiten ter bestrijding hiervan. Deze activiteiten zijn gericht op een effectiever onderzoek, preventie en een schoner internet door middel van publiek-private samenwerking. Het uitgangspunt is dat politie en Openbaar Ministerie acute misbruiksituaties stoppen door daders op te sporen en te vervolgen. Bij het schonen van het openbare web speelt de private sector – ICT-branche – de hoofdrol. Webhosters moeten ervan doordrongen zijn dat ze een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben om kinderen online te beschermen tegen misbruik en te zorgen voor een schoon internet.’

Ferdinand Grapperhaus
Minister van Justitie en Veiligheid

‘Seksueel geweld en uitbuiting kunnen ontregelende en traumatische effecten hebben op iemands leven. Zonder goede hulp is er bovendien een grote kans om opnieuw slachtoffer te worden. Als overheid en als samenleving zijn we verplicht om alles op alles te zetten om mensen te beschermen tegen mensenhandel en seksueel geweld en slachtoffers de hulp te bieden die ze nodig hebben.’

Herman Bolhaar

Nationaal Rapporteur Mensenhandel
en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Wie is de Nationaal Rapporteur?

Het instituut Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen bestaat uit de Nationaal Rapporteur en een team van bevlogen medewerkers met een multidisciplinaire achtergrond. De Nationaal Rapporteur is onafhankelijk, rapporteert aan de regering en is bij wet aangesteld voor vier jaar. Deze periode kan met vier jaar verlengd worden. Herman Bolhaar is sinds 1 februari 2018 de Nationaal Rapporteur.

*Kinderen zijn altijd
kwetsbaar, simpelweg
omdat ze kind zijn.*

‘Voor veel slachtoffers is het nog altijd te moeilijk om direct na het meemaken van seksueel geweld professionele hulp te zoeken en de politie te betrekken. Ze schamen zich, voelen zich angstig en schuldig, en willen het liefst vergeten wat er is gebeurd. Het is belangrijk om ook deze groep te bereiken. De meerwaarde van het Centrum Seksueel Geweld (CSG) is dat medische, psychologische, forensische en politionele disciplines samen zorg en onderzoek bieden, zoveel mogelijk op één locatie. Steeds meer slachtoffers vinden de weg naar het CSG en krijgen de hulp die ze zo hard nodig hebben als het net is gebeurd. Dat is mooi. Als je er vroeg bij bent, kunnen sporen worden veilig gesteld en problemen worden voorkomen. Toch is dit slechts het topje van de ijsberg.’

Iva Bicanic

Hoofd Landelijk Psychotraumacentrum
& Centrum Seksueel Geweld

Seksueel geweld tegen kinderen: wat is het en hoe vaak komt het voor?

Onder seksueel geweld tegen kinderen vallen alle strafbare gedragingen met een seksuele component gepleegd tegen een minderjarige. Het kan bijvoorbeeld gaan om kinderpornografie, verkrachting of online kinderlokken (grooming). Seksueel geweld tegen kinderen is een grove inbreuk op het recht om je als kind veilig en gezond te ontwikkelen.

17%
van de
jongens

heeft vóór zijn achttiende verjaardag een strafbare vorm van fysiek seksueel geweld meegemaakt.

48%
van de
meisjes

36%
van de
jongens

die seksueel geweld meemaakt, vertelt niemand over het seksueel geweld.

25%
van de
meisjes

77%
van de
plegers

van seksueel geweld tegen kinderen is een bekende van het kind.

40%
van de
kinderen

die in 2016 gesloten jeugdhulp ontving, kreeg deze hulp (mede) naar aanleiding van seksueel geweld.

46%
van de
plegers

van seksueel geweld tegen kinderen is een leeftijdsgenoot.

Dit is een uitgave van

Nationaal Rapporteur
Mensenhandel en Seksueel
Geweld tegen Kinderen

Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.nationaalrapporteur.nl
[@NLRapporteur](https://twitter.com/NLRapporteur)

Mei 2020